

ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสงขลา

ประวัติจังหวัดสงขลา

สงขลาตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของประเทศไทยมาแต่สมัยโบราณ มีชุมชนโบราณและเมืองเก่าแก่ มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณี และการละเล่นพื้นเมือง ศิลปพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสงขลา เพิ่งปรากฏเป็นครั้งแรกในบันทึกของพ่อค้าและนักเดินเรือชาวอาหรับ-เปอร์เซีย ระหว่าง ปี พ.ศ.1993-2093 ในนามของเมืองซิงกูร์ หรือซิงกอร่า แต่ในหนังสือประวัติศาสตร์ธรรมชาติและเมืองแห่งราชอาณาจักร สยามของนายกิโยลาส แชรแวส เรียกชื่อเมืองสงขลา ว่า "เมืองสิงขร" จึงมีการสันนิษฐานว่า คำว่า สงขลา เพี้ยนมาจากชื่อ "สิงหลา" (อ่าน สิง-หะ-ลา) หรือสิงขรเหตุผลที่สงขลามีชื่อว่า สิงหลา แปลว่าเมืองสิงห์ โดยได้ ชื่อนี้มาจากพ่อค้าชาวเปอร์เซีย อินเดีย แล่นเรือมาค้าขาย ได้เห็นเกาะหนู เกาะแมว เมื่อมองแต่ไกล จะเห็นเป็นรูป สิงห์สองตัวหมอบเฝ้าปากทางเข้าเมืองสงขลา ชาวอินเดีย จึงเรียกเมืองนี้ว่า สิงหลา ส่วนไทยเรียกว่า เมืองสทิง เมื่อมลายูเข้ามาติดต่อกับเมืองสทิง ก็เรียกว่า เมืองสิงหลา แต่ออกเสียงเพี้ยนเป็นสำเนียงฝรั่งคือ เป็น ซิงกอร่า (Singora) ไทยเรียกตามเสียงมลายูและฝรั่งเสียง เพี้ยนเป็นสงขลา อีกเหตุผลหนึ่งอ้างว่า สงขลา เพี้ยนมา จาก "สิงขร" แปลว่า ภูเขา โดยอ้างว่าเมืองสงขลาตั้งอยู่ บริเวณเชิงเขาแดง ต่อมาได้มีการพระราชทานนาม เจ้าเมืองสงขลาว่า "วิเชียรคีรี" ซึ่งมีความหมายสอดคล้อง กับลักษณะภูมิประเทศ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชวินิจฉัยไว้ว่า "สงขลา" เดิมชื่อ สิงหนคร (อ่านว่า สิง-หะ-นะ-คะ-ระ) เสียงสระอะอยู่ท้าย มลายูไม่ชอบ จึงเปลี่ยนเป็นอา และชาวมลายูพูดลิ้นร้วเร็ว ตัดหะ และนะ ออก คงเหลือ สิง-คะ-รา แต่ออกเสียงเป็น ซิงคะรา หรือ สิงโครา จนมีการเรียกเป็น ซิงกอร่า

สงขลา เป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีเรื่องราวสืบต่อกันตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีการค้นพบหลักฐาน ได้แก่ ขวานหิน ซึ่งเป็นเครื่องมือสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่อำเภอสทิงพระ ประวัติ ความเป็นมา และวัฒนธรรมสมัยที่ เมืองสทิงพระเจริญ เค บุรลเบท ได้ให้ทัศนะว่า สทิงพระ คือศูนย์กลางของอาณาจักรเจ๊ะโตะ หรือเซ็กโตะ เป็นแหล่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับวัฒนธรรมอินเดียโดยตรงในสมัยอาณาจักรศรีวิชัยเป็นเวลา ไม่น้อยกว่า 7 ศตวรรษ เพราะมีร่องรอยทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรม ที่แสดงให้เห็นว่าเมืองสทิงพระเป็น ศูนย์กลางการปกครองดินแดน รอบ ๆ ทะเลสาบสงขลาในสมัยนั้น

ในพุทธศตวรรษที่ 19 ชื่อเมืองสทิงพระเริ่มเลือนหายไป และเกิดชุมชนแห่งใหม่ใกล้เคียงขึ้นแทน เรียกว่า "เมืองพัทลุงที่พะโคะ" ได้เจริญรุ่งเรืองเป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ ต่อมาระหว่าง พุทธ

ศตวรรษที่ 20-22 พวกโจรสลัดมลายูได้เข้าคุกคามบ่อย ๆ ทำให้เมืองพัทลุงที่พะโค๊ะค่อย ๆ เสื่อม หลังจากนั้น เกิดชุมชนขนาดใหญ่ขึ้น 2 แห่ง บริเวณรอบทะเลสาบสงขลา คือ บริเวณเขาแดงปากทะเลสาบสงขลา และได้ กลายเป็นเมืองสงขลาริมเขาแดง และอีกแห่งที่บางแก้ว อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง และกลายเป็นเมือง พัทลุง ระหว่างปี พ.ศ.2162-2223 เมืองสงขลาริมเขาแดงมีความเจริญด้านการค้าขายกับต่างประเทศ โดยมี เจ้าเมืองเชื้อสายมลายูอพยพมาจากอินโดนีเซีย พวกมลายูเหล่านี้ได้หลบหนีการค้าแบบผูกขาด ของพวกดัตช์ มาเป็นการค้าแบบเสรีที่สงขลา โดยมีอังกฤษเป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ในระยะแรกระหว่าง ปี พ.ศ.2162- 2185 เจ้าเมืองสงขลาเป็นมุสลิม หลังจากนั้นในช่วงปี พ.ศ.2185-2223 เจ้าเมืองสงขลาเป็นกบฏ ไม่ยอมขึ้นต่อ กรุงศรีอยุธยา ในที่สุดจึงถูกสมเด็จพระนารายณ์มหาราชปราบปรามจนราบคาบ และถูกปล่อยให้ทรุดโทรม และตกเป็นเมืองขึ้นของเมืองพัทลุง จนถึงช่วงปี พ.ศ.2242-2319 เมืองสงขลาไปตั้งขึ้นใหม่ที่บริเวณ บ้านแหลม สน เรียกว่า เมืองสงขลาฝั่งแหลมสน ตั้งอยู่ตรงข้ามกับที่ตั้งตัวเมืองสงขลาปัจจุบัน

ในพุทธศตวรรษที่ 19 ชื่อเมืองสทิงพระเริ่มเลือนหายไป และเกิดชุมชนแห่งใหม่ใกล้เคียงขึ้นแทน เรียกว่า "เมืองพัทลุงที่พะโคะ" ได้เจริญรุ่งเรืองเป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนาละทธิลังกาวงศ์ ต่อมาระหว่าง พุทธ ศตวรรษที่ 20-22 พวกโจรสลัดมลายูได้เข้าคุกคามบ่อย ๆ ทำให้เมืองพัทลุงที่พะโค๊ะค่อย ๆ เสื่อม หลังจากนั้น เกิดชุมชนขนาดใหญ่ขึ้น 2 แห่ง บริเวณรอบทะเลสาบสงขลา คือ บริเวณเขาแดงปากทะเลสาบสงขลา และได้ กลายเป็นเมืองสงขลาริมเขาแดง และอีกแห่งที่บางแก้ว อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง และกลายเป็นเมือง พัทลุง ระหว่างปี พ.ศ.2162-2223 เมืองสงขลาริมเขาแดงมีความเจริญด้านการค้าขายกับต่างประเทศ โดยมี เจ้าเมืองเชื้อสายมลายูอพยพมาจากอินโดนีเซีย พวกมลายูเหล่านี้ได้หลบหนีการค้าแบบผูกขาด ของพวกดัตช์ มาเป็นการค้าแบบเสรีที่สงขลา โดยมีอังกฤษเป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ในระยะแรกระหว่าง ปี พ.ศ.2162- 2185 เจ้าเมืองสงขลาเป็นมุสลิม หลังจากนั้นในช่วงปี พ.ศ.2185-2223 เจ้าเมืองสงขลาเป็นกบฏ ไม่ยอมขึ้นต่อ กรุงศรีอยุธยา ในที่สุดจึงถูกสมเด็จพระนารายณ์มหาราชปราบปรามจนราบคาบ และถูกปล่อยให้ทรุดโทรม และตกเป็นเมืองขึ้นของเมืองพัทลุง จนถึงช่วงปี พ.ศ.2242-2319 เมืองสงขลาไปตั้งขึ้นใหม่ที่บริเวณ บ้านแหลม สน เรียกว่า เมืองสงขลาฝั่งแหลมสน ตั้งอยู่ตรงข้ามกับที่ตั้งตัวเมืองสงขลาปัจจุบันเมืองสงขลา ได้พัฒนาเป็นหัว เมืองขนาดใหญ่ ในสมัยกรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมื่อ พ.ศ.2310 ประเทศสยามเสียกรุงศรี อยุธยาแก่พม่า ได้เกิดก๊กต่าง ๆ ขึ้น เจ้าพระยาหนคร ซึ่งตั้งตัวเป็นใหญ่ ได้ตั้ง นายวิเถีย ญาติมาเป็นเจ้าเมือง เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีปราบก๊กเจ้าหนครได้แต่งตั้งให้ จินเหียง แซ่เฮ่า ซึ่งเป็นนายอากรรังนก เป็นเจ้าเมืองในปี 2318 ได้รับพระราชทินนามเป็น "หลวงสุวรรณคีรีสมบัติ" (ตันตระกุล ณ สงขลา) เชื้อสายของตระกูลนี้ได้ ปกครองเมืองสงขลาติดต่อกันมาไม่ขาดสายถึง 8 คน (พ.ศ.2318-2444) จนกระทั่ง ปี พ.ศ.2379 สมัยสมเด็จพระ รามาธิบดีที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) โปรดเกล้าให้พระยาวิเชียรคีรี (เถี่ย

นแสง) ก่อสร้างป้อมกำแพงเมือง ระหว่างที่ก่อสร้าง ตวนกู อาหมัดสะอัด ชักชวนหัวเมืองไทรบุรี ปัตตานี และหัวเมืองทั้ง 7 ยกมาตีสงขลา เมื่อปราบปรามขบถเรียบร้อยแล้ว จึงได้สร้างป้อม และกำแพงเมืองสงขลาจนเสร็จ และได้จัดให้มีการฝังหลักเมืองและได้ย้ายเมืองสงขลา มายังฝั่งตะวันออกของแหลมสน "ตำบลบ่อยาง" คือ ในเขตเทศบาลนครสงขลา ปัจจุบันครั้นถึงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการปฏิรูปการปกครอง ได้ทรงจัดตั้ง มณฑลเทศาภิบาลขึ้น และได้ส่งพระวิจิตรวรสาสน์ (ปั้น สุขุม) ลงมาเป็นข้าหลวงพิเศษตรวจราชการ เมืองสงขลา ในปี พ.ศ.2438 เป็นแห่งแรก และในปี พ.ศ.2439 จึงได้จัดตั้งมณฑลนครศรีธรรมราช (พ.ศ.2439-2458) และเป็นที่ตั้งศาลาว่าการภาคใต้ (พ.ศ.2458-2468) นอกจากนี้เมืองสงขลาเคยเป็น ที่ประทับของสมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาล และอุปราชภาคใต้ จนสิ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้นถึงปี พ.ศ.2475 ได้มีการยุบมณฑลและภาค เปลี่ยนเป็นจังหวัด สงขลาจึงเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้จนถึงปัจจุบัน

ตราสัญลักษณ์

รูปหอยสังข์บนพานแว่นฟ้า หมายถึง รูปหอยสังข์ซึ่งยังค้นหาหลักฐานของความหมายได้ไม่แน่ชัด แต่บุคคลบางคนบอก ที่มาของตราประจำจังหวัดนี้ว่า เดิมเคยเป็นตรากระดุมเสื้อฉลองพระองค์ ของกรมหลวงสงขลานครินทร์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรมบรมชนกนาถ ต่อมากรมศิลปากร ออกแบบตราสังข์

สี่ประจําจังหวัดสงขลา : สีเขียวนํ้าทะเล

คำขวัญประจำจังหวัดสงขลา

นกน้ำเพลินตา สมิหลาเพลินใจ เมืองใหญ่สองทะเล
เสน่ห์สะพานป๋า ศูนย์การค้าแดนใต้

ต้นไม้ประจำจังหวัดสงขลา

ต้นสะเดาเทียม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Azadirachta excelsa* (Jack) Jacobs.

ชื่อวงศ์ : Miliaceae

ชื่อสามัญ : สะเดาเทียม

ชื่อทางการค้า : -

ชื่อพื้นเมือง : เทียม, สะเดาช้าง (ตรัง)

ดอกไม้ประจำจังหวัดสงขลา

ดอกสะเดาเทียม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด วิสัยทัศน์

“สงขลา ศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้ ประชาชนมีคุณภาพ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน”

พันธกิจ

1. พัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมเกษตร เพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้
2. พัฒนาสงขลาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนมีคุณภาพ
3. จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการผลิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. พัฒนาสงขลาให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ โลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานความรู้และพหุวัฒนธรรม
3. อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
4. เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่าง มีพื้นที่ ๗,๓๙๓.๘๘๙ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๔,๖๒๑,๑๘๐ ไร่ มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี รัฐเคดาร์ และรัฐเปอร์ลิสของมาเลเซีย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล

ขนาดพื้นที่

จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ 7,393,889 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,853,249 ไร่ มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 27 ของประเทศ และใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของภาคใต้รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 16 อำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมือง	11. อำเภอหาดใหญ่
2. อำเภอสทิงพระ	12. อำเภอนาหม่อม
3. อำเภอจะนะ	13. อำเภอกวนเนียง
4. อำเภอนาทวี	14. อำเภอบางกล่ำ
5. อำเภอเทพา	15. อำเภอสิงหนคร
6. อำเภอสะบ้าย้อย	16. อำเภอกลองหอยโข่ง
7. อำเภอระโนด	
8. อำเภอกระเสสินธุ์	
9. อำเภอรัตนภูมิ	
10. อำเภอสะเดา	

เป้าหมายการพัฒนา

"สงขลา ศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้ ประชาชนมีคุณภาพ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน"

การปกครอง

จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ๑๖ อำเภอ ๑๒๗ ตำบล ๑,๐๒๓ หมู่บ้าน ๔๘ เทศบาล ๙๒ องค์การบริหารส่วนตำบล

ลักษณะภูมิประเทศ

ทางตอนเหนือเป็นคาบสมุทรแคบและยาวยื่นลงมาทางใต้เรียกว่า คาบสมุทรสทิงพระ กับส่วนที่เป็นแผ่นดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตอนใต้ แผ่นดินทั้งสองส่วนเชื่อมต่อกันโดยสะพานติณสูลานนท์พื้นที่ทางทิศเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ทิศตะวันออกเป็นที่ราบริมทะเล ทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นภูเขาและที่ราบสูงซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญ

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุมเมืองร้อน มีลมมรสุมพัดผ่านประจำปี คือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ จากการพัดผ่านของลมมรสุมที่มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณแตกต่างกัน ทำให้จังหวัดสงขลา มี 2 ฤดู คือ

- 1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม
- 2) ฤดูฝน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ฤดูฝน จากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม และฤดูฝน จากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

การปกครอง

จังหวัดสงขลา มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบ คือ

- 1) การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วย ส่วนราชการสังกัดส่วนกลางซึ่งมาตั้งหน่วยงาน ในพื้นที่จังหวัด จำนวน 221 ส่วนราชการ และหน่วยงานอิสระ จำนวน 5 ส่วนราชการ
- 2) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการ ออกเป็น 2 ระดับ คือ
  - 2.1 ระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 36 ส่วนราชการ
  - 2.2 ระดับอำเภอ ประกอบด้วย 16 อำเภอ 127 ตำบล 1,023 หมู่บ้าน

3) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 141 แห่ง ประกอบด้วย

3.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง

3.2 เทศบาล จำนวน 48 แห่ง แยกเป็น เทศบาลนคร จำนวน 2 แห่ง คือ (1) เทศบาลนครสงขลา (2) เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลเมือง จำนวน 11 แห่ง และเทศบาลตำบล จำนวน 35 แห่ง

3.3 องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 103 แห่ง

จุดเด่นของจังหวัด

จังหวัดสงขลาเป็นแหล่งผลิตยางพารา ข้าว และอาหารทะเลที่สำคัญของภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งที่ผ่านมา มีการผลิตยางพาราได้มากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ (ผลผลิต 532,793 ตัน/ต่อปี) อีกทั้งเป็นศูนย์กลางการค้า และการแปรรูปยางพาราที่สำคัญของประเทศ (โรงงานอุตสาหกรรมยาง จำนวน 128 โรง) รวมไปถึงเป็นแหล่งผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารทะเลมากที่สุดของภาคใต้ (โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ จำนวน 30 โรง) มีพื้นที่ราบลุ่มรอบทะเลสาบสงขลาซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของภาคใต้ตอนล่าง (ผลผลิตเฉลี่ย จำนวน 180,000 ตัน/ปี) และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 1 ของภาคใต้ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ มีสัดส่วนรายได้ที่มีดุลยภาพโดยได้จาก ภาคเกษตร ร้อยละ 18 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 21 ภาคการขนส่งและค้าปลีก รวมร้อยละ 19 ตลอดจนเป็นแหล่งการค้าชายแดนที่มีมูลค่าสูงที่สุดของประเทศ (ร้อยละ 62 ของมูลค่าการค้าชายแดนทั่วประเทศ) นอกจากนี้ยังได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การเงิน การลงทุนและการบริการ ที่สำคัญของภาคใต้ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ตลาดหลักทรัพย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้ เป็นต้น ประกอบกับที่ตั้งของจังหวัดมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ทำให้สามารถเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจในบริเวณแนวพื้นที่ภาคเหนือ (Northern Corridor Economic Region :NCER) ของประเทศมาเลเซีย และเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (Gate Way) โดยเฉพาะการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้และนานาชาติ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่เอื้อต่อการผลิตอุตสาหกรรมพลังงาน เช่น การใช้ประโยชน์ก๊าซธรรมชาติจากแหล่งพื้นที่พัฒนาร่วมไทยมาเลเซีย JDA แหล่งน้ำมันดิบสงขลา และแหล่งถ่านหินสะบ้าย้อย ในขณะเดียวกันเป็นศูนย์กลางการคมนาคมเชื่อมโยงสู่อาเซียน (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2557-2560, ฉบับทบทวน)

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติที่สวยงามและเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้กระจายอยู่ทั่วไปหลายแห่ง การท่องเที่ยวพื้นที่ธรรมชาติที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยวคือ หาดสมิหลา แหลมสนอ่อน เป็นต้น ส่วนการท่องเที่ยวแหล่งประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นลักษณะการท่องเที่ยวที่อาศัยกิจกรรมเกี่ยวกับพิธีกรรม เช่น การถือศีลกินเจ นอกจากนี้ยังมีงานเทศกาล/ประเพณีประจำปีที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป อาทิ เทศกาลปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีชักพระ เป็นต้น

1) แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะ

1.1 พิพิธภัณฑ์ภาพวาด 3 มิติ Magic Eye 3 D Museum เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ของนครหาดใหญ่

จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ที่ตลาดนัดกรีนเวย์ ภายในพิพิธภัณฑ์เป็นการจัดแสดงภาพวาดฝาผนังและพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ สีสันงดงามตระการตา ใช้เทคนิค ศิลปะสมัยใหม่ด้วยการออกแบบ ในคอมพิวเตอร์ แล้ววาดจริงลงตามแบบโดยจิตรกรมืออาชีพและมีประสบการณ์ เป็นการวาดภาพ 2 มิติ แต่สามารถทำให้ภาพวาดออกมาเท่ากับ 3 มิติเช่น โลกใต้ทะเล (Aquarium) ห้องลวงตาสัตว์ป่า (Zoo) เกินจริง (Surrealism) โลกน้ำแข็ง (Ice World) อียิปต์ (Egyptian)

1.2 ศิลปะแนวสตรีทอาร์ต “ถนนนางงาม” เทศบาลนครสงขลา ร่วมกับการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสงขลา

เนรมิตอาคารเก่าคลาสสิกสไตล์ ชิโนโปรตุกีส ซึ่งสร้างเมื่อ พ.ศ.2462 อายุ96 ปี บริเวณสี่แยกถนนนางงามตัดถนนราชมัย เขต เทศบาลนครสงขลา ซึ่งเป็นย่านเมืองเก่าสงขลา สร้างศิลปะแนวสตรีทอาร์ต (Street Art) หรือ ศิลปะข้างถนนด้วยภาพวาดสีน้ำ เป็นการบอกเล่าเรื่องราวย้อนอดีตของเมืองสงขลา โดย จำลองบรรยากาศร้านน้ำชาชื่อ “พุเจ้า” ที่เคย เปิดในอาคาร

ดังกล่าวมาเป็นเรื่องราวของภาพ ในองค์ประกอบของภาพมีชาย 3 คน ซึ่งเป็นผู้สูงวัยกำลังนั่งกินน้ำชา และพูดคุยกันอย่างมีความสุข และ นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ รวมทั้งมีนาฬิกาไม้แบบเก่า และของประกอบที่วางขายในร้านก็เป็นสินค้าดั้งเดิมในอดีตเพื่อบอกเล่าเรื่องราว วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวเมืองสงขลา

2) แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม

2.1 พระมหาธาตุเจดีย์ไตรภพ ไตรมงคล สร้างขึ้นเพื่อน้อมถวายเป็นพระราชกุศลแด่ พระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติ 60 ปี อีก ทั้งสร้างเพื่อเป็นศูนย์รวมใจสืบสาน พระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีไทย การ เผยแพร่พุทธประวัติพุทธจริยวัตรสมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า บริเวณด้านล่างของฐานองค์พระ เจดีย์ มีความงดงามและแปลกตาโดยโครงเหล็ก ทุกชิ้นเป็นสแตนเลสทั้งหมดพระใหญ่วัดปลักคล้า

2.2) พระใหญ่วัดปลักคล้า ตั้งอยู่ในบริเวณวัดปลักคล้า หมู่ที่ 5 ตำบลโคกม่วง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัด

สงขลา ขนาดองค์พระหน้าตักกว้าง 8 เมตร สูง 12 เมตร วิหารประธาน กว้าง 45 ยาว 35 เมตร ระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอลองหอยโข่ง 7 กิโลเมตร มีสถานที่สงบ ร่มรื่น เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ

2.3) วัดขวดหรือสถานปฏิบัติธรรมโคกสักตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านคลองหาน ตำบลบ้านแค อำเภोजะนะ จังหวัด

สงขลา ห่างจากอำเภอ หาดใหญ่ 50 กิโลเมตร สร้างเมื่อปี2536 โดยการนำขวดเก่า หลากสี หลายรูปแบบ มาสร้างอุโบสถ โรงธรรม กุฏิ เจดีย์ ฝาผนัง กลายเป็นสถาปัตยกรรมสร้าง งาน ริชเคิล ที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีเนื้อที่ประมาณ 20 กว่าไร่

2.4) วัดถ้ำเขารูปช้าง เริ่มก่อสร้างเมื่อต้นปี 2511 โดยเจ้าอาวาสและศิษยานุศิษย์จากประเทศ สิงคโปร์ ตั้งอยู่

ที่ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ห่างจากตลาดปาดังเบซาร์ ประมาณ 13 กิโลเมตร โดยวัดดังกล่าว ใช้ถ้ำ เป็นศาสนสถาน ภายในถ้ำมี หินงอก หินย้อยอัน วิจิตรงดงาม บริเวณโดยรอบ วัด มีบรรยากาศสงบ และร่มรื่น

2.5) วัดคงคามติตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลรัตภูมิ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา มีหลวงพ่อบึงเป็นที่เคารพบูชา ซึ่ง

มีชื่อเสียงในด้านคงกระพันชาตรี และเมตตามหานิยม นอกจากนี้ภายในอุโบสถมี ภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนัง ที่วาดไว้ โดยศิลปิน พื้นบ้านและครูจุฬาลง ปงกันมูล

2.6) วัดถ้ำตลอด ตั้งอยู่ที่บ้านถ้ำตลอด หมู่ที่ 6 ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ห่าง จากที่ว่าการอำเภอสะบ้าย้อยประมาณ 25 กม. ตามถนนสาย

รพช. (ต.สะบ้าย้อย-เขาแดง) บริเวณ วัดมีอุโมงค์ขนาดใหญ่ผ่านทะลุออกไป อีกฟากหนึ่ง ของภูเขา เรียกว่า "ถ้ำตลอด" ภายในบริเวณถ้ำมี ด้วยกัน 3 คูหา และมี พระพุทธรูปอายุหลายร้อย ปีที่สร้างขึ้นด้วยไม้ใบก ปูนซีเมนต์

2.7) วัดพะโคะ หรือวัดราชประดิษฐฐาน ตั้งอยู่บนเขาพะโคะ(เขาพัทธสิงค์) หมู่ที่ 6 ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ

จังหวัดสงขลา เป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์โบราณคดี และเป็นที ประดิษฐานพระเมลักเจดีย์ ซึ่งเป็นศิลปะ สถาปัตยกรรมทางใต้ สมัยกรุงศรีอยุธยา แบบอย่างศิลปะลังกา อีกทั้งวัดดังกล่าวเกี่ยวข้องกับตำนานหลวงพ่อดุจดิลก

2.8) วัดจะทิ้งพระเป็นวัดเก่าแก่คู่เมืองสทิงพระมาแต่โบราณ เดิมเรียกว่า “วัดสทิงพระ” ต่อมาได้มีการ

เรียกชื่อเพี้ยนเป็น “วัดจะทิ้งพระ” ตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 ตำบลจะทิ้งพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัด สงขลา ภายในวัดมีโบราณสถาน ซึ่งเป็นศิลปะ สมัยศรีวิชัยที่น่าสนใจ เช่น เจดีย์พระมหาธาตุ หอระฆังโบราณ วิหารพระพุทธไสยาสน์ ที่ ภายในวิหารมีภาพวาดฝาผนังเกี่ยวกับพุทธ ประวัติที่ยังคงความสมบูรณ์อยู่มาก

2.9) วัดคงคาเลียบ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่พุทธศาสนิกชน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เคารพ และนิยมไป

นมัสการเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ ตัวเอง ตั้งอยู่ที่บ้านหนองชวน หมู่ที่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา บนเนื้อที่ 9 ไร่ 2 งาน 93 ตารางวา

2.10) วัดเอกเชิงแส เป็นวัดที่ประดิษฐานพระพุทธรูปทำด้วย หินปะการัง องค์พระมีขนาดหน้า ตักกว้าง 70

เซนติเมตร และสูง 120 เซนติเมตร ปัจจุบันได้
หล่อปูนครอบองค์พระพุทธรูปเดิมไว้ วัดเอกเชิง
แสดตั้งอยู่ที่ตำบลเชิงแส อำเภอกะระแส สิบธุ์
จังหวัดสงขลา

2.11) วัดหาดใหญ่โน้ ตั้งอยู่บนถนนเพชรเกษม ใกล้กับสะพาน คลองอู่ตะเภา ภายในวัดมีพระนอน “พระพุทธรูป

หัตถมณฑล” ขนาดยาว 35 เมตร สูง 15 เมตร
กว้าง 10 เมตร ประดิษฐาน ซึ่งมี ขนาด ใหญ่เป็น
อันดับ 3 ของโลก

2.12) วัดมณีมาวาสวรวิหาร (วัดกลาง) ตั้งอยู่ที่ถนนไทรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นวัด โบราณอายุ

ประมาณ 400 ปี เดิมเรียกวัดยายศรี จันทร เพราะ
กล่าวกันว่ายายศรี-จันทร คหบดีผู้ มั่งคั่งได้อุทิศเงิน
สร้างขึ้น ต่อมาได้มีผู้สร้างวัด เลียบทางทิศเหนือและ
วัดโพธิ์ทางทิศใต้ ด้วย เหตุ นี้ชาวสงขลาจึงเรียกวัด
ยายศรีจันทรว่า "วัด กลาง" ภายในวัดยังมี
พิพิธภัณฑ์ชื่อ “ภัทรศิลป์” เป็นที่เก็บวัตถุโบราณ
ต่าง ๆ อันเป็นหลักฐาน สำคัญทางประวัติศาสตร์

2.13) เจดีย์บรรจุพระบรมธาตุวัดชัยมงคล ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดชัยมงคล อำเภอเมือง จังหวัด สงขลา ซึ่งเป็น

พระบรมธาตุ ที่ได้มาจากเมือง ลังกา เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2435 โดยท่านนะ อิศโร ได้นำพระบรมธาตุ มาสงขลาและได้สร้างพระ เจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมธาตุให้พุทธศาสนิกชนได้ สักการะ มาจนทุกวันนี้

2.14) พระธาตุเจดีย์หลวง เขาตังกวนตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเขาน้อย มีบันไดทางขึ้นอยู่ใกล้ กับวัดแหลม

ทราย (สูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 290 ฟุต) และบนยอดเขามีพระธาตุ เจดีย์หลวงที่สร้างขึ้น ในสมัยทวาราวดี ต่อมา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จ ประพาส เมืองสงขลา พ.ศ.2402 ได้โปรดเกล้าฯ ให้พระยาสงขลาบูรณะปฏิสังขรณ์เพื่อเป็นที่ เคารพสักการะของชาวสงขลา

3) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ

3.1 กำแพงเมืองสงขลาเริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. 2379 ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว ก่อด้วย

หินสอปูน มีเชิงเทินใบเสมาเป็น รูปป้อม ซึ่งในปัจจุบันยังคงเหลือแต่กำแพงด้าน ถนนจะนะฝั่งตรงข้ามกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา ความยาว 143 เมตร เป็นมรดกทาง ประวัติศาสตร์

3.2 ศาลหลักเมืองสงขลา หรือ “ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง” ตั้งอยู่ที่ถนนนางงาม เป็นโบราณสถาน สมัย

รัตนโกสินทร์ ลักษณะเป็นศาลเจ้าแบบกังฉิน สร้างขึ้น สมัยพระยาวิเชียรคีรี (เถี้ยนเส้ง ณ สงขลา) เป็นผู้สำเร็จ ราชการในขณะนั้น ภายในศาล เป็นที่ประดิษฐานหลัก เมืองทำด้วยไม้ชัยพฤกษ์ ซึ่ง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัวทรง พระราชทานให้ประจำเมือง หลักเมืองนี้ทำ พิธีฝัง เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2385

3.3 อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง หรือที่รู้จักกันในนามหมู่บ้านปิยมิตร 5 ซึ่งเป็นหมู่บ้าน ของอดีตโจร

คอมมิวนิสต์ ผู้กลับใจเข้าร่วมพัฒนา ชาติไทยเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2530 มีลักษณะเป็น อุโมงค์ ที่ขุดด้วยกำลังคน กว้างใหญ่และยาวที่สุดใน ประเทศไทย ภายในแบ่งเป็น 3 ชั้น มีทางเข้าออก หลายช่องทาง ความคดเคี้ยวขึ้นลง ภายในอุโมงค์ ประมาณ 600 เมตร สามารถบรรจุคนได้ ประมาณ 200 คน โดยใช้เวลาขุดประมาณ 9 ปี

3.4 บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ (วัดแหลมบ่อท่อ) มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่าพระรูปหนึ่ง คือ “พระสิน นารายณ์”และ

ฆราวาสคนหนึ่ง คือ “ขุนวิชัย พรหมศาสน์” ได้เดินทาง จากประเทศอินเดียสู่กรุง ศรีอยุธยา เป็นผู้สร้างบ่อน้ำ ศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ซึ่งมีน้ำ สะอาดใสตลอดทั้งปี ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา

3.5 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนอายุกว่า 100 ปี แต่เดิมนั้นเป็นบ้านพัก ส่วนตัวของ

พระยา สุนทรารักษ์ (เนตร ณ สงขลา) โดยสร้างขึ้น ในปี พ.ศ. 2421 ต่อมาพระวิจิตรวร ศาสน์ (เจ้าพระยายมราช) ใช้เป็นจวนพักข้าหลวง พิเศษตรวจราชการเมือง สงขลาและเมือง นครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2437 และใช้เป็น ศาลว่าการมณฑลนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ พ.ศ. 2439 และในปัจจุบันใช้เป็นพิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติจังหวัดสงขลา

3.6 พิพิธภัณฑ์พำมะรงค์เดิมเป็นที่ตั้งบ้านพักของรองอำมาตย์โท ขุนวินิจทัศนกรรม (บั้ง ดินสุ ลานนท์) ซึ่งมี

สถาปัตยกรรมเป็นแบบเรือนไทย สร้างขึ้นเพื่อจำลอง สถานที่เกิดของ ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรีและรัฐบุรุษ ซึ่งเป็นชาวจังหวัด สงขลา

3.7 พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2521 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้ มีพื้นที่ทั้งหมด

23ไร่ ลักษณะอาคารเป็น สถาปัตยกรรม แบบภาคใต้ แบ่งออกเป็น 4 อาคาร ซึ่งในแต่ละอาคารจะแบ่ง ออกเป็นห้อง แสดงเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์และ ชาติพันธุ์ โบราณวัตถุที่เกิดจากภูมิปัญญาของคน ใน ห้องถิ่น เครื่องประดับ และศาสตราวุธที่ใช้กันใน ภาคใต้

4) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

4.1 แหลมสมิหลา มีหาดทรายขาวสะอาดและทิวสนอันร่มรื่น รวมทั้งรูปปั้นนางเงือก รูปปั้นหนู แมว ที่เป็น

สัญลักษณ์ของจังหวัดและเมืองมอญ ออกไปในทะเลจะเห็นเกาะหนูเกาะแมวอันเป็น อีกหนึ่งสัญลักษณ์ของแหลมสมิหลา

4.2 แหลมสนอ่อนบริเวณปลายแหลมสนอ่อน เป็นที่ประดิษฐาน อนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขต อุดมศักดิ์ ซึ่ง

ก่อตั้งโดยกลุ่มไทยอาสาป้องกัน ชาติ ในทะเล จังหวัดสงขลา ได้แก่ ผู้ประกอบ อาชีพอัน เกี่ยวเนื่องกับการปกครองร่วมกับ กองทัพเรือ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 เพื่อให้ ชาวเรือได้ สักการบูชาก่อนออกไปประกอบอาชีพ ในทะเล

4.3 แก้วแสง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของหาดสมิหลาประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นหาดที่มีโขดหิน ระเกะระกะอยู่ริมทะเล

และมีอยู่ก้อนหนึ่งตั้งเด่นอยู่ เหนือโขดหิน ซึ่งชาวบ้านเรียกหินก้อนนี้ว่า “หัว นายแรง” โดยมี ประวัติความเป็นมา ที่ได้เล่าสืบ ต่อกันมาว่ามี ดวงวิญญาณของ นายแรงเป็นปู่โสม เฝ้าทรัพย์ มาจนทุกวันนี้

4.4 สวนสัตว์สงขลา เป็นสวนสัตว์เปิดบนเนื้อที่ 991 ไร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และ ขยายพันธุ์สัตว์ป่า

ของไทยคืนสู่ธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีสัตว์อีกหลายประเภทที่มีถิ่น กำเนิด ในต่างประเทศอันควรแก่การศึกษา อีกทั้งมี จุดชมวิวที่สามารถมองเห็นทัศนียภาพ ของเมืองสงขลาได้โดยรอบ

4.5 สะพานติณสูลานนท์ เป็นสะพานข้ามทะเลสาบสงขลา แบ่งออก เป็นช่วงที่ 1 เชื่อม ระหว่างชายฝั่งอำเภอ

เมือง บริเวณบ้านน้ำ กระจายกับเกาะยอตอนใต้ ความยาวรวมเชิง สะพานทั้งสองด้าน 1,140 เมตร ช่วงที่ 2 เชื่อม ระหว่างฝั่งด้านเหนือของเกาะยอกับ ฝั่งบ้านเขา เขียว ความยาวทั้งสิ้น 1,800 เมตร สะพานแห่งนี้ เริ่มก่อสร้างเมื่อ 26 มีนาคม 2527 และแล้วเสร็จ สิ้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2529

4.6 สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำสงขลาตัวอาคารแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนน้ำจืด เป็นการจำลอง น้ำตกที่มี

ชื่อเสียงของภาคใต้ และการแสดง พันธุ์ปลาน้ำจืด ส่วนน้ำกร่อย เป็นการจำลอง ระบบนิเวศของน้ำ เช่น พืชและสัตว์ที่อาศัยใน พื้นที่บริเวณป่าชายเลน ส่วน น้ำเค็ม มีสัตว์ทะเล และพันธุ์ปลาที่หาดู ได้ยาก เช่น ปลาหมอตะเล น้ำหนักกว่า 200 กิโลกรัม และฉลาม เสือดำที่ สามารถชมผ่าน จอแก้วพานอรามาที่มี ขนาด ความสูง 3 เมตร ยาว 7 เมตร ได้ในมุมกว้าง

4.7 ประติมากรรมพญานาคพ่นน้ำประติมากรรมพญานาคพ่นน้ำเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของ จังหวัดสงขลา มีลักษณะแบบลอยตัวสามารถมองเห็นได้รอบด้าน เนื้อวัตถุเป็นโลหะทองเหลืองรมสนิมเขียว ออกแบบโดย อาจารย์มนตรี สังข์มุสิก้า โดยได้จัดสร้างขึ้นเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย คือ

1) ส่วนหัวพญานาค ประติมากรรมส่วนหัวพญานาคนี้ ตั้งอยู่บริเวณสวนสองทะเล ปลายแหลมสนอ่อน มี ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำตัว 1.20 เมตร และความ สูงจากฐานลำตัวจนถึงปลายยอดสุดประมาณ 9 เมตร โดยสร้างหันหน้าและพ่นน้ำ ลงสู่ปากอ่าวทะเลสาบ สงขลา

2) ส่วนสะดือพญานาค ประติมากรรมส่วนที่สอง “สะดือพญานาค” ตั้งอยู่ในบริเวณลานชมดาว สนาม สระบัว แหลมสมิหลา มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของ ลำตัว 1.20 เมตร ยาว 5 เมตร และสูง 2.50 เมตร ลักษณะลำตัวโค้งเป็นรูปครึ่งวงกลม ทั้งนี้ เพื่อให้ ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ลอดใต้สะดือพญานาค อันจะเป็นการช่วยเสริมความเป็นสิริมงคลให้แก่ตนเอง

3) ส่วนหางพญานาค ส่วนที่สาม เป็นหาง พญานาค ตั้งอยู่บริเวณหาดสมิหลา ริมถนน สะ เดา (หลังส น ำ มกอล์ฟ) มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.20 เมตร ยาว 4 เมตร และสูง 4.50 เมตร ปัจจุบันประติมากรรม พญานาคพ่นน้ำได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาเยี่ยมชมเยือน จังหวัดสงขลา

4.8 สวนประวัติศาสตร์พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เป็นแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาธรรมชาติทาง ชีวภาพป่าชาย

เลนที่อุดมสมบูรณ์อีกแห่งหนึ่ง ของทะเลสาบสงขลา สำหรับสวนสาธารณะแห่งนี้ได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกจะเป็น พิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงชีวประวัติของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และ รัฐบุรุษ ส่วนที่สอง เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ร่มรื่น ด้วยธรรมชาติแวดล้อมริมทะเลสาบ

4.9 สวนสาธารณะเทศบาลนครหาดใหญ่(บนเขา) เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ตั้งอยู่ห่างจาก ตัว เมือง

หาดใหญ่ 6 กิโลเมตร ภายในบริเวณ สวนสาธารณะ มีศาลากลางน้ำ สวนสัตว์ และ พันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่นำมาตกแต่งสถานที่ไว้ อย่างสวยงาม นอกจากนี้บริเวณเชิงเขา ใกล้กับ สวนนกเป็นที่ประดิษฐานพระบรม ราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว เชิงเขาด้านทิศใต้ใกล้กับค่ายลูกเสือเป็นที่ ประดิษฐานองค์เจ้าแม่กวนอิมหยก และบริเวณ ยอดเขาเป็นที่ประดิษฐานพระพรหมและ พระพุทธรูปปางห้ามญาติ

4.10 น้ำตกโตนงาช้าง ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอหาดใหญ่ 26 กิโลเมตร เส้นทางถนนหาดใหญ่-รัตภูมิ (สายเก่า) ซึ่ง

เป็น น้ำตกที่มีความสวยงามแห่ง หนึ่งในภาคใต้ มีด้วยกันทั้งหมด 7 ชั้น โดยชั้นที่ สวยงาม และเป็นที่มาของการเรียกชื่อน้ำตก คือ ชั้นที่ 3 ซึ่งมีลักษณะแยกออกมาคล้ายกับงาช้าง ส่วนคำว่า “โตน” เป็นภาษาพื้นเมือง หมายถึง น้ำตก

4.11 น้ำตกโตนปลิว ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอรัตนภูมิ ทิศเหนือของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง เพื่อรักษา

บรรทัด ในท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตนภูมิ เป็น น้ำตกที่สวยงาม ที่มีเส้นทางผ่านถนนในตำบล น้ำตก มีความสูงประมาณ 50 เมตร เป็นสายน้ำ ลงมายังแก่งเบื้องล่าง ด้วยบรรยากาศสงบร่มรื่น จากระ่มไม้ และความเย็นสบายจากสายน้ำตก

4.12 น้ำตกโตนดาดฟ้า ตั้งอยู่ในเขตอำเภอนาทวี ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง 2 กิโลเมตร

ถัดไป จากถนนลาดยาง 200 เมตร โดยในชั้นที่ 1 น้ำตกจากหน้าผาสูงประมาณ 10 เมตร และมีความลาดชัน 80-90 องศา ส่วนชั้นที่ 2 น้ำตกจากหน้าผาใหญ่สูงประมาณ 30 เมตร มี ความลาดชันประมาณ 80 องศา ทำให้สายน้ำที่ ตกลงมากระจัดกระจายคลุมพื้นที่ข้างเคียงซึ่ง เป็นทัศนียภาพที่สวยงามมาก

4.13 วนอุทยานน้ำตกบริพัตร ตั้งอยู่ในอำเภอรัตนภูมิ ห่างจากอำเภอเมือง 52 กิโลเมตร ตามทาง หลวง

หมายเลข 406 ระหว่างกิโลเมตรที่ 35-36 แยกจากปากทาง 800 เมตร เป็นน้ำตกขนาดเล็ก มีน้ำตลอดปี ท่ามกลางแมกไม้เขียวขจีและ สามารถเดิน เทียวชมความงามของธรรมชาติขึ้น ไปตามบันไดหินเรียบเขา

4.14 อุทยานแห่งชาติสันกาลาศีรี ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลบาโฮย อำเภอสะบ้าย้อย ห่างจากตัว อำเภอประมาณ

25 กิโลเมตร เป็นแหล่งต้นน้ำ ของแม่น้ำเทพา มีความอุดมสมบูรณ์ด้วย ธรรมชาติ ลำธาร น้ำตก ทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับป่าธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิง อนุรักษ์ ตลอดจนสัมผัสกับร่องรอยทาง ประวัติศาสตร์บ้านชีอูย สัตว์ป่านานาพันธุ์ รวมทั้งไม้เขตร้อนชื้นที่หาชมได้ยาก

4.15 อุทยานนกน้ำคูขุด ได้รับการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2519

มีพื้นที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ 277,916 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอ สทิงพระ อำเภอสิงหนคร อำเภอกวนเนียง และ อำเภอกระแสสินธุ์ ของ จังหวัดสงขลา และมีพื้นที่ ส่วนหนึ่งติดต่อกับ อำเภอปากพะยูน จังหวัด พัทลุง ซึ่งจากการสำรวจของกรมป่าไม้ พบว่ามี นกหลายชนิดทั้งนกท้องถิ่น

4.16 สะพานเฉลิมพระเกียรติ เป็นสะพานที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดสงขลากับจังหวัดพัทลุง ระยะทาง 5.450

กิโลเมตร ยาวที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด สะพาน ดังกล่าวสร้างขึ้นตามแนวระหว่างทะเลน้อยกับ ทะเลหลวงของทะเลสาบสงขลา บนสะพานมีจุด ชมนก ชมวิว มีจุดพักรถให้หยุดถ่ายภาพและ ชมความงามของทิวทัศน์โดยรอบ อีกทั้งบริเวณ ด้านข้างของ สะพานสามารถชมการเลี้ยงกระบือ ที่ผู้เลี้ยง ต้องนั่งเรื่อนำกระบือออกไปเลี้ยงกลาง ป่าพรุ

4.17 อ่างเก็บน้ำคลองหลา(โครงการพระราชดำริ) เป็นอ่างเก็บน้ำตามโครงการพระราชดำริ ที่มี ขนาดค่อนข้าง

ใหญ่ ตั้งอยู่ที่บ้านต้นสำน ตำบล คลองหลา อำเภอกลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา มี ขนาดปริมาณน้ำ 21.42 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำสำหรับ การเพาะปลูกทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง ตลอดจน เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของ ประชาชนบริเวณใกล้เคียง

4.18 อ่างเก็บน้ำคลองสะเดา เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลางที่อยู่ต้นน้ำคลอง อู่ตะเภา ตั้งอยู่ที่บ้าน ห้วยคู ตำบล

สำนักแต้ว อำเภอสะเดา จังหวัด สงขลา ระดับน้ำเก็บกัก ที่ความจุ 56.741 ลูกบาศก์เมตร จัดสร้างขึ้น เพื่อเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์สัตว์น้ำสำหรับให้ราษฎรใช้เพื่อการ บริโภคและทำการประมงเพิ่มเติมจากการทำ เกษตรกรรม ตลอดจน เป็นแหล่งท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนบริเวณใกล้เคียง

5) แหล่งท่องเที่ยวทางการค้าและตลาดน้ำ

5.1 ตลาดกิมหยงเป็นตลาดเก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่สมัยเริ่มก่อตั้งเมืองหาดใหญ่ มีสินค้าราคาถูกและของ ฝากทั้ง

ผลไม้และของใช้เพื่อนำไปเป็นของฝาก ของขวัญ ในช่วงเทศกาล นับได้ว่าเป็นตลาดที่มี บริการ สินค้าครบวงจรและเอกลักษณ์เฉพาะตัว อย่างมาก

5.2 ตลาดสันติสุข เป็นแหล่งรวมสินค้าราคาถูกที่มีให้เลือกมากมายทั้งเสื้อผ้า แวนตา นาฬิกา กระเป๋า น้ำหอม

เครื่องสำอาง รองเท้า เครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ จนขึ้นชื่อว่า เป็น Shopping Paradise

5.3 ตลาดน้ำคลองแห ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองแห อำเภอหาดใหญ่ เป็นตลาดน้ำเชิงวัฒนธรรม แห่ง

แรกและแห่งเดียวของภาคใต้ที่มีลักษณะ ผสมผสาน ระหว่างตลาดน้ำที่จำหน่ายสินค้าในเรือ และตลาดโบราณ จำหน่ายสินค้าบนบก มีอาหาร พื้นบ้านของภาคใต้ จุดเด่นที่สำคัญอีกอย่างของตลาด น้ำแห่งนี้ คือ การเพิ่มเสน่ห์กลิ่นอายโบราณด้วยการ แต่งกาย ชุดไทยแบบโบราณ และใช้ภาชนะจากที่ทำ จากธรรมชาติ อาทิ กะลา มะพร้าว กระบองไม้ไผ่

5.4 ตลาดริมน้ำคลองแดน ตั้งอยู่ในเขตตำบลคลองแดน อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา เชื่อมต่อ กับเขตตำบล

รามแก้ว อำเภอหัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช และ ตรงบริเวณทางแยกสำคัญ ระหว่างลำคลองสามสาย คือ คลองระโนด คลองชะ อวด และคลองปากพนัง ที่ไหลมาบรรจบกันจน กลาย เป็นคลองเล็ก ๆ ที่มีชื่อว่า "คลองแดน" ซึ่ง เป็นเส้นแบ่งเขตแดนธรรมชาติที่กั้นระหว่างสอง จังหวัด จึงเป็นที่มาของชุมชนคลองแดน จนถึง ปัจจุบัน ภายในตลาดมีห้องแถวเก่าแก่ ที่สร้าง

มา ยาวนานตั้งเรียงรายเลียบริมแม่น้ำ พร้อมการสร้าง สะพานไม้เพื่อใช้เป็นทางเดินในการเยี่ยมชมตลาด

งานประเพณีที่โดดเด่นในจังหวัดสงขลา

งานประเพณีสงกรานต์ ประเพณีขึ้นปีใหม่ไทยที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน จัดขึ้นในช่วงวันที่ ๑๒ - ๑๕ เมษายนของทุกปี ในใจกลางเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการจัดงานเฉลิมฉลองบริเวณถนนนิพัทธ์ อุทิศ ๑, ๒, ๓ ตั้งแต่เช้ากระทั่งค่ำ ทั้งกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมการละเล่นต่างๆ และกิจกรรมความบันเทิงต่างๆ ซึ่งเป็นที่นิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ จะเดินทางมาร่วมสนุกกับชาวไทยอย่างสนุกสนาน

งานประเพณีลากพระและตักบาตรเทโว จัดขึ้นเป็นประจำ ทุกปีในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ประมาณเดือนตุลาคม ณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พิธีจะเริ่มก่อนวันงานด้วยการห่มผ้าพระเจดีย์บนยอดเขาตังกวน แล้วในวันงานช่วงเช้าจะเป็นพิธีตักบาตรเทโว บริเวณเชิงเขาตังกวน โดยพระสงฆ์หลายร้อยรูปมารวมกัน ที่เขาดังกวน แล้วเดินลงมาทางบันไดเพื่อรับบิณฑบาตจากพุทธศาสนิกชนที่ไปคอยอยู่ที่เชิงเขา หลังจากนั้น เริ่มตั้งแต่เวลาสาย ๆ จะมีเรือพระจากวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดสงขลา เคลื่อนผ่านให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วม ทำบุญและลากพระ ตามความเชื่อที่ว่าจะได้บุญแรง เรือพระจากวัดต่างๆ จะมารวมกันที่บริเวณสระบัว เพื่อร่วมประกวดการตกแต่งเรือพระ นอกจากนี้ในงานยังมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย

งานเทศกาลทำ บุญเดือนสิบ เป็นงานประเพณีของชาวไทยภาคใต้ ซึ่งเกิดจากความเชื่อที่ว่าช่วงแรม ๑-๑๕ ค่ำเดือนสิบ วิญญาณของญาติพี่น้องผู้ล่วงลับไปแล้วโดยเฉพาะผู้ที่ยังไม่ได้ไปเกิดจะได้รับ การปลดปล่อยให้มาพบญาติพี่น้องในเมืองมนุษย์ ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็จะจัดหาอาหารต่างๆไปทำ บุญตามวัด เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ที่อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา จะจัดงานเทศกาลนี้แปลกไป จากที่อื่นๆ คือมีการแห่หุ่นทองสูงเพื่อใช้แทนญาติหรือผู้อาวุโสที่เป็นที่นับถือของชาวบ้าน

งานเทศกาลตรุษจีน ทางหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ชมรมสมาคม-มูลนิธิหาดใหญ่ ร่วมกันจัดงานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา อนุรักษ์สืบสานประเพณีดั้งเดิมของชาวไทยเชื้อสายจีน สร้างบรรยากาศประดับประดาบ้านเมืองแบบจีน พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านที่จะเดินทางมาในช่วงเทศกาล ซึ่งจัดขึ้นช่วงเดือนมกราคม ณ ใจกลางเมืองหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นประจำ ทุกๆ ปี

เทศกาลกินเจ เป็นพิธีสักระยะศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ยเต้าบ้อเก็ง มีชบวนแห่เชิดมังกร ลุยไฟ ร่วมกิจกรรมโปรดสัตว์ เพื่อลดการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ตามความเชื่อคนไทยเชื้อสายจีนและบุคคลทั่วไป มีการสาธิตการปรุงอาหารเจ จะจัดขึ้น ณ บริเวณสวนหย่อมศุภสารรังสรรค์ ท่งเชียวเชียงต้งและศาลเจ้าต่าง ๆ ในเขตอำเภอดาทใหญ่ จังหวัดสงขลา ของทุกๆ ปี

อาหารพื้นเมืองของจังหวัด สงขลา

1.ข้าวย่ำ เป็นอาหารที่รับอิทธิพลจากชาวมุสลิม ภาษามลายูท้องถิ่นเรียกว่า นาชิกาบู (นาชิ = ข้าว,กาบู = ย่ำ) นิยมรับประทานในตอนเช้า กลาง วัน หรือตอนเย็น ข้าวย่ำ เป็นอาหารจานเดียวที่มี คุณค่าทางอาหาร ครบถ้วนตามหลักโภชนาการ มี ทั้งข้าวขาว ข้าวกล้อง ข้าวหุงด้วยน้ำคั้นใบยอจะได้ ข้าวสีดำ หรือจะเป็นข้าวที่ ประยุกต์ขึ้นในปัจจุบัน เช่น ข้าวหุงจากน้ำดอกอัญชัน น้ำใบเตย ในมะพร้าว ชูตั่ว กุ้งแห้งป่น พริกแห้งคั่วป่น

ผักพื้นบ้านและ ผักสมุนไพรต่าง ๆ ตะไคร้
ใบมะกรูด ใบชะพลู ใบ ขมิ้นอ่อน ยอด
กระถิน ดอกดาหลา ถั่วฝักยาว ถั่วพู แตงกวา
ถั่วงอก มะม่วงเบา (มะม่วงลูกเล็ก ๆ มี ที่
ทางภาคใต้ จะเปรี้ยวมาก ๆ) ส้มโอ มะขาม
อ่อน มะนาว ฯลฯ

2. **เต้าคั่ว** เป็นอาหารว่าง คล้ายยำ สลัด มีรสเปรี้ยว เค็ม หวาน ประกอบด้วยเส้นหมี่ เต้าหู้ทอด หมูหันเป็น

จีน กุ้งฝอยสดผสมแป้งและน้ำกะทิทอด
กรอบ ไข่ต้ม ผักบุ้งลวก ถั่วงอกลวก แต่งกว
้าน ฝอย ราดด้วยน้ำยาซึ่งทำ จากน้ำส้ม
สายชูผสมน้ำ ตาลปี้บ

3. ข้าวสตู เป็นอาหารประเภทอาหารคาว มี รสชาติมันเค็ม กลมกล่อม ประกอบด้วย เครื่องใน/ เลือด/ เนื้อหมู

หรือไก่ ผสมกัน ปิ้งใส่ถ้วย คล้าย เกาเหลา แต่น้ำซุ้จะข้นและมันกว่า มีพริกน้ำส้ม เป็นน้ำจิ้ม กินกับข้าวสวยร้อน ๆ และมีหมูกรอบ แกล้ม ผสมอีกจานก็จะเพิ่มรสชาติมากขึ้น

4. ข้าวมันแกงไก่ เป็นอาหารที่นิยมรับประทานในตอน เช้า กลางวัน หรือตอนเย็น ส่วนประกอบข้าวเจ้าหุง

กับน้ำกะทิผสมกับกุ้งหวาน แกงไก่ (น้ำขลุกขลิก) น้ำพริกมะขามหรือน้ำพริกมะม่วง น้ำพริกกระเทียม ปลาไส้ตันทอดกรอบ

5. ยำสาหร่าย เป็นอาหารท้องถิ่นของชาวเกาะยอ รับประทานกับใบชะพลู นอกจากนั้นยังมีสาหร่ายตากแห้ง

นำไปใส่แกงจืดหรือผัดรับประทานแทนเส้นหมี่ ดีกว่าตรงที่เส้นมีความกรุบกรอบ

6. เต้าหู้ยี้เสวย เป็นอาหารขึ้นชื่อของเมืองสงขลา ต้นตำรับต้องของตระกูลสุ่มังคละ ถนนนางงาม ร้านนี้ สืบ

ทอดกรรมวิธีในการผลิตตามแบบบรรพบุรุษ มา ๔ ช่วงคน ที่ได้ชื่อว่าเต้าหู้ยี้เสวยเพราะเคย ทูลเกล้าฯ ถวายรัชกาลที่ ๖ และรัชกาลที่ ๙ มาแล้ว

7. หมี่ฮุ้นย่า (ย่า เส้นหมี่) เป็นอาหารว่างนิยมรับประทานในตอน เช้า ตอนบ่าย หรือรับประทานเป็นอาหาร

กลางวัน ส่วนประกอบ ได้แก่ เส้นหมี่ กุ้ง ผักบุ้ง ถั่วงอก ถั่วงอกยาว กะทิ หอม กระเทียม พริกไทย พริกแห้ง มะพร้าวคั่ว ซีอิ๊วดำ น้ำตาล น้ำปลา น้ำส้มมะขาม เปียก

8. ขนมหม้อฉี่ เป็นขนมที่นิยมรับประทานในตอนบ่าย สันนิษฐานว่ามาจากขนม “กะลอจี” ซึ่งเป็นขนม ของ

คนจีนที่ทำด้วยแป้งข้าวเหนียว ทอดไฟอ่อน ๆ เวลารับประทานจะคลุกน้ำตาลผสมถั่ว ลิสงคั่วบด และงาคั่วบด

9. **ขนมเจาะหู** บางท้องถิ่นเรียกว่า “ขนมเบ๋า” “ขนม เม๋า” หรือ “ขนมดีซ่า” เป็นขนมที่ใช้ในประเพณี ทำบุญเดือนสิบ เชื่อว่าเป็นสัญลักษณ์แทนเงินเบี้ย ให้ผู้ล่วงลับไปแล้วใช้สอย บางท้องถิ่นเชื่อว่าเป็นเครื่องประดับใช้ เป็นตุ้มหู

-
10. **ขนมจุ๋น** (ฝักบัว) เป็นขนมที่รับประทานตอนบ่าย หรือ หลังอาหารค่ำ และในช่วงฤดูฝน

-
11. **ขนมตุ** เป็นขนมขึ้นชื่อของสทิงพระ มีรสชาติ หอม หวาน มัน ทำจากการนำข้าวสารไปคั่วจนสุก กรอบ นำไปโม่ให้ละเอียดผสมกับน้ำตาลโตนดที่ เคี้ยวจนขึ้น จากนั้นใส่มะพร้าวแก่ขูด ใส่เกลือ คนจนขนมแห้ง มะพร้าวคั่วซีอิ๊วดำ น้ำตาล น้ำปลา น้ำส้มมะขามเปียก

12. **ขนมกระบอก** เป็นขนมพื้นบ้านของสงขลาอีกอย่าง หนึ่ง เป็นขนมไทยประเภทหนึ่ง โดยมีส่วนผสมสำคัญ

ประกอบด้วย แป้งข้าวเหนียว น้ำผึ้งโตนดหรือน้ำตาลปี๊บ และมะพร้าวที่ชูดเป็นฝอย เค็มด้วยเกลือที่โรยคลุกกับมะพร้าวชูด อันเป็นแบบฉบับของขนม พื้นบ้านไทยแท้ ๆ